

AFVIKLING AF EFTERLØN OG FORHØJELSE AF FOLKEPENSIONSALDER TIL 67 ÅR VIL ØGE BESKÆFTIGELSEN MED 137.000 PERSONER

De fremtidige udsigter for dansk økonomi tyder på, at mangel på arbejdskraft bliver en markant vækstbremse. Dette notat handler om beskæftigelseseffekter af en afvikling af efterlønnen og en forhøjelse af folkepensionsalderen fra 65 til 67 år. Beregninger fra DREAM for CEPOS viser, at en afvikling af efterlønsordningen og forhøjelse pensionsalderen med to år vil øge beskæftigelsen med 137.000 personer frem mod 2025. Det vil kunne hæve den danske vækst med 0,4 pct.point om året, dvs. fra 1,4 pct. årligt til 1,8 pct. årligt i perioden 2012-2025. De flere hænder på arbejdsmarkedet vil forbedre den danske konkurrenceevne, fordi danske virksomheder får bedre mulighed for at vokse, honorere eksportefterspørgsel og vinde markedsandele. Reformen vil medføre flere skatteindtægter, når der kommer flere i arbejde, ligesom udgifterne til overførselsindkomsterne reduceres. En forøgelse af BNP på 6,1 pct. frem mod 2025 betyder i kroner og ører, at det danske BNP løftes med ca. 105 mia. kr. i 2025 i forhold til et grundforløb uden reformer. Det svarer til en velstandsstigning på ca. 19.000 kr. per dansker. Samlet set er der en budgetforbedring på 25 mia. kr. eller 1½ pct. af BNP. For et sådant råderum kan topskatten fjernes, ligesom man kan skære 7 pct.point af selskabsskatten. Dermed kommer den øverste marginalskat ned på 42 pct. (lavere end i USA, Schweiz og England), imens selskabsskatten kommer ned på 18 pct. Det vil også forbedre den danske konkurrenceevne.

Allerede inden krisen satte ind, var der udbredt mangel på arbejdskraft i Danmark, og alt tyder på, at det i fremtiden bliver en af de helt store udfordringer. Mangel på arbejdskraft er også en medvirkende årsag til, at OECD i deres seneste Economic Outlook No. 87 vurderer, at Danmark vil få den næstlaveste økonomiske vækst i perioden 2012-2025 ud af 30 OECD-lande. Den forventede årlige vækst udgør 1,4 pct., og det er et halvt pct.point under væksten i Euroområdet og 0,7 pct. point under den gennemsnitlige vækst i OECD-landene. Væksten kan enten øges ved at øge produktiviteten (dvs. produktionen pr. arbejdstime) eller ved, at flere personer kommer i arbejde.

I Danmark er der knap 1,9 millioner personer på overførselsindkomster, og derfor er der et betydeligt potentiale i at flytte personer fra overførselsindkomst til beskæftigelse. Bl.a. er der 125.000 personer på efterløn (60-64 år) og derudover 130.000 folkepensionister i alderen 65-66 år¹. Det er klart, at ikke alle disse 255.000 personer vil være i stand til at arbejde, men flere rapporter, herunder fra de økonomiske vismænd², har tidligere fundet, at omkring 10-15 pct. af fremtidige efterlønsmodtagere må forventes at overgå til bl.a. førtidspension, hvis efterlønnen afskaffes. Ligeledes må det forventes, at en stor del af de nævnte 130.000 folkepensionister vil være i stand til at arbejde.

Hvis den danske vækst frem til 2025 skal hæves til Euro-niveau gennem flere i beskæftigelse, kræver det, hvad der svarer til ca. 190.000 ekstra beskæftigede, imens OECD-vækst kræver 270.000 beskæftigede.

Potentiale på 137.000 beskæftigede

DREAM har for CEPOS regnet på, hvad det ville betyde for beskæftigelsen, hvis efterlønsordningen afvikles og folkepensionsalderen hæves med to år. Konkret antages der i

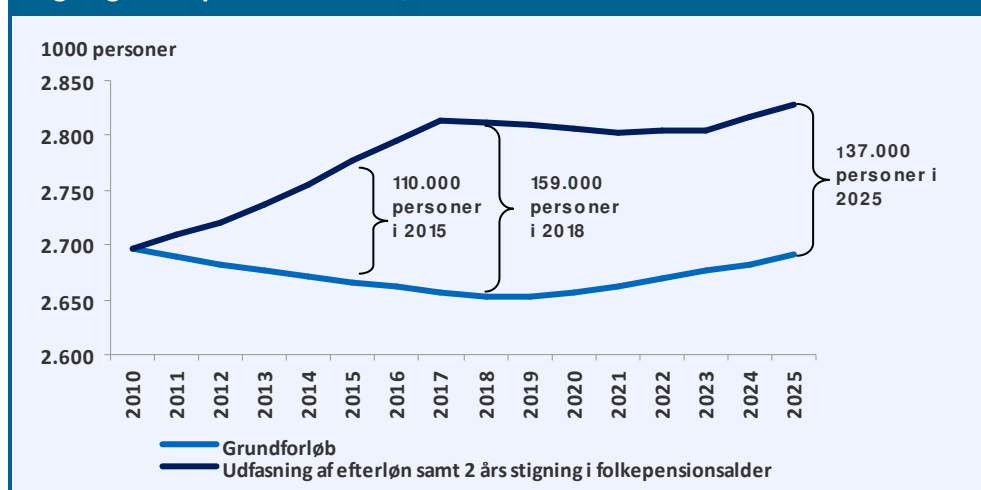
¹ Økonomisk Redegørelse maj 2010 (Finansministeriet).

² Dansk Økonomi, forår 2005 (Det Økonomiske Råd).

beregningen, at efterlønsordningen gradvist udfases fra 2011. Dette sker ved at lade efterlønsalderen stige til 61 år i 2011, 62 år i 2012 osv., således at efterlønsalderen i 2015 er sammenfaldende med folkepensionsalderen. På denne måde er ordningen afviklet i 2015. I 2016 lader man folkepensionsalderen stige til 66 år og i 2017 yderligere til 67 år. Herefter følger udviklingen i folkepensionsalderen den indekseringsmekanisme, der er vedtaget i Velfærdsaftalen fra 2006. Ændringerne indebærer, at generation 1950 både bliver den sidste generation, der får mulighed for at gå på efterløn, og den sidste generation, der kan gå på folkepension som 65-årige.

Afviklingen af efterlønnen i 2011 vil ifølge DREAM's beregninger allerede øge beskæftigelsen med 21.000 personer i 2011. I 2015, hvor efterlønsordningen er endeligt afviklet, vil beskæftigelsen være steget med 110.000 personer i alt i forhold til et forløb uden reformer. Når vi når frem til 2025, vil der være tale om en beskæftigelsesgevinst på i alt 137.000 personer (jf. Figur 1), hvoraf ca. 66.000 personer kan henføres til afviklingen af efterlønsordningen alene, imens de resterende 71.000 personer stammer fra den øgede folkepensionsalder. Beskæftigelseseffekten af afviklingen af reformerne er dermed mindre i 2025 end på kortere sigt, idet effekten i 2015 er 110.000 personer. Det skyldes, at Velfærdsforliget øger efterlønsalderen fra 2019 og frem samt den demografiske udvikling. Forøgelsen af efterlønsalderen fra 2019 til 2022 vil således afstedkomme en beskæftigelsesstigning i grundforløbet, hvilket er årsagen til, at ændringen i beskæftigelsen i reformforløbet fra og med dette tidspunkt er mindre.

Figur 1. Udviklingen i beskæftigelsen ved udfasning af efterløn samt 2 års stigning i folkepensionsalderen, 2010-2025

Anm.: Udfasningen af efterlønnen sker løbende fra 2011 til 2015, mens stigningen i folkepensionsalderen sker løbende i 2016 og 2017

Kilde: DREAM-beregninger for CEPOS

På lang sigt vurderer DREAM, at gennemsnitlig 84 pct. af efterlønsmodtagerne (60-64 år) og pensionisterne i alderen 65 og 66 år vil overgå til at være i arbejdsstyrken ved reformerne. Dette betyder, at de resterende ca. 16 pct. udgår af arbejdsstyrken og bl.a. overgår til førtidspension.

Betydning for væksten

Ved at afvikle efterlønnen og øge folkepensionsalderen med to år kan der altså opnås en stigning i beskæftigelsen på 137.000 personer i 2025. Beregningerne fra DREAM viser, at dette vil medføre et reelt BNP, der i 2025 ligger 6,1 pct. over et tilsvarende forløb uden disse tiltag. Det svarer til en årlig forøgelse af væksten med 0,4 pct. point og vil således bringe os væsentligt tættere på vores nabolande på OECD's vækstrangliste frem mod 2025. Tiltagene vil hæve den forventede danske vækst fra 1,4 pct. til 1,8 pct., hvilket vil bringe os i nærheden af Euroområdet vækst på 1,9 pct., men stadig under både Sverige og Norge med hhv. 2,0 pct. og 3,0 pct. Ligeledes vil der fortsat være langt op til OECD-gennemsnittet på 2,1 pct. En forøgelse af

BNP på 6,1 pct. frem mod 2025 betyder i kroner og ører, at det danske BNP løftes med ca. 105 mia. kr. i 2025 i forhold til et grundforløb uden reformer. Det svarer til en velstandsstigning på ca. 19.000 kr. per dansker.

De flere hænder på arbejdsmarkedet, der følger af reformen, vil forbedre den danske konkurrenceevne, fordi danske virksomheder får bedre mulighed for at vokse, honorere eksportefterspørgsel og vinde markedsandele. Det større arbejdsudbud vil også reducere lønstigningstakten, hvilket også forbedrer konkurrenceevnen. Det større arbejdsudbud vil også gøre det mere attraktivt for udenlandske virksomheder at lokalisere sig i Danmark (da virksomhederne i højere grad kan forvente, at man kan skaffe arbejdskraft, hvis produktionen skal udvides).

Budgetforbedring på 25 mia. kr. eller 1½ pct. af BNP

Reformen vil medføre flere skatteindtægter, når der kommer flere i arbejde, ligesom udgifterne til overførselsindkomster reduceres. Samlet set er der en budgetforbedring på 25 mia. kr. eller 1½ pct. af BNP. Eftersom finanspolitikken efter regeringens genopretningspakke (forbedrer de offentlige finanser med 25 mia. kr. i 2015) er tæt på at være holdbar³, kan de 25 mia. kr. fra reformen ses som et råderum, der eventuelt kan finansiere skattelettelser, der kan udvide arbejdsudbuddet.

For et sådant råderum kan topskatten fjernes, ligesom man kan skære 7 pct.point af selskabsskatten. Dermed kommer den øverste marginalskat ned på 42 pct. (lavere end i USA, Schweiz og England), mens selskabsskatten kommer ned på 18 pct. Den lavere marginalskat vil gøre det mere attraktivt at arbejde ekstra og mere produktivt, og det vil forbedre den danske konkurrenceevne. Hertil kommer, at det bliver nemmere at tiltrække dygtige udlændinge, hvilket også vil forbedre konkurrenceevnen. Den lavere selskabsskat vil gøre det mere attraktivt for virksomheder at investere i ny kapital, og det vil erfaringsmæssigt øge produktiviteten. Den øgede produktivitet vil styrke konkurrenceevnen. Herudover vil det blive mere attraktivt for udenlandske virksomheder at lokalisere sig i Danmark, fordi skatten på investeringsafkast sænkes.

Dette notat er muliggjort ved donation fra **KRAKS FOND**

³ Regeringen stiler mod en samlet strukturel budgetforbedring på 31 mia. kr. I forhold hertil bidrager Genopretningspakken med 26 mia. kr. og de resterende 5 mia. kr. forventes at komme fra en kommende reform af SU og førtidspension.